

کتاب اول

دستور مقدماتی

تار و سه تار

سال اول هنرستان

تهیه: موسی معروفی، نصرالله زرین پنجه

گردآوری و تنظیم: روح الله خالقی

بازنگری هوشنگ ظریف

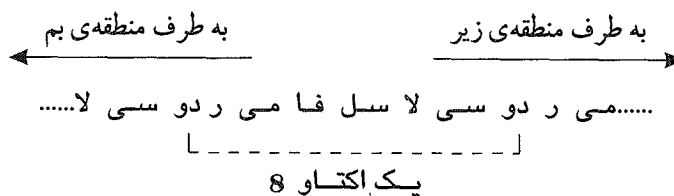
مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران ۱۳۸۶

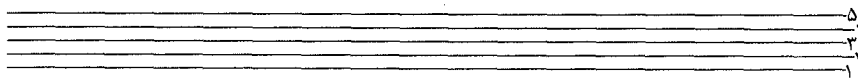
شناسایی علامت‌های موسیقی

موسیقی از دو بخش صدا و زمان تشکیل شده است. بخش صدا، یعنی صداها یا با زیر و بمی مشخص که به آن صدای موسیقایی می‌گویند (صدای حاصل از سازهای موسیقی یا صدای انسان) و بخش زمان، فاصله‌ی زمانی بین دو صدا و یا زمان کشیدگی یک صدا را شامل می‌شود. نت‌های موسیقی دربرگیرنده‌ی هر دو بخش هستند و هنرجوی موسیقی باید آنها را یاد بگیرد.

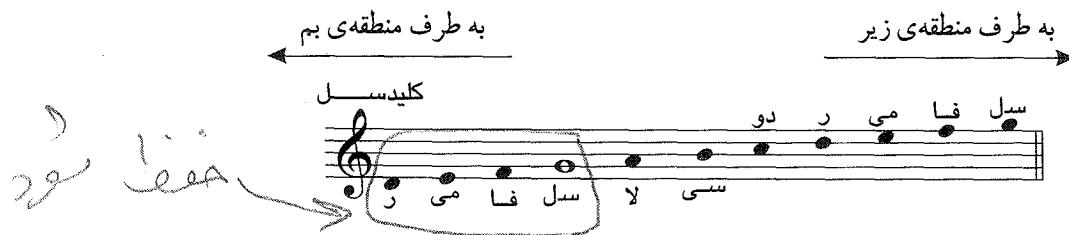
الفبای صوتی، هفت صدا هستند. این هفت صدا پی‌درپی تا حدود ۶۰ صدا، از سویی به سمت صداها یا بم، و از سویی دیگر به سمت صداها یا زیر در حرکت‌اند. در این تکرارها، از هر نت تا نت همنام خودش را یک اکتاو می‌نامند.

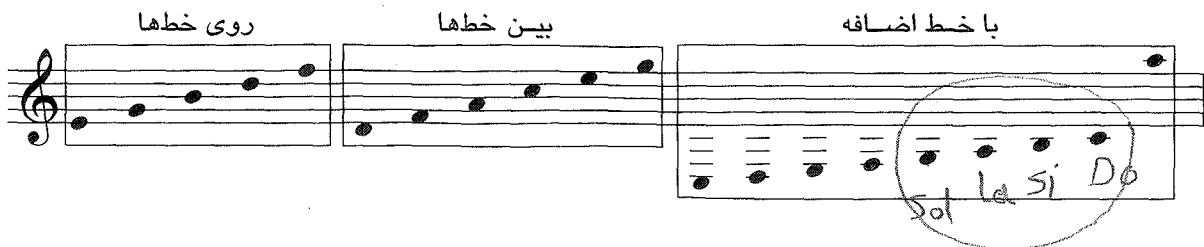
حامل: پنج خط موازی به نام حامل که از پایین به بالا شماره گذاری می‌شوند.

کلید: در ابتدای هر قطعه‌ی موسیقی باید کلید نوشته شود. در تار و سه‌تار، از کلید سل^۱ استفاده می‌شود، نقطه‌ی شروع کلید سل روی خط دوم حامل است و معنایش این است که هر نتی روی خط دوم حامل قرار گیرد سل نام دارد. به این ترتیب نام بقیه‌ی نت‌ها روی حامل مشخص می‌شود.

نت‌ها روی حامل به سه طریق: روی خط‌ها، بین خط‌ها و بیرون خط‌ها (با خط اضافه) نوشته می‌شوند.

۱. کلیدهای دو و فا نیز وجود دارند.

محدوده‌ی صوتی تار و سه تار، دو اکتاو و پنج نت است که در این کتاب این نت‌ها به سه بخش تقسیم شده‌اند و در مراحل مختلف، با نام‌های بالادسته، وسط‌دسته و پایین‌دسته معرفی می‌شوند.

این نت‌های اصلی هستند. بین هر دو نت، نت‌های دیگری نیز وجود دارند که در بخش علامت‌های تغییردهنده، آنها را معرفی خواهیم کرد.

علاقه مندان

شکل و کشش نت‌ها

دو عامل اصلی در ساختار موسیقی، صدا و زمان هستند. عامل صدا را شناختیم و اکنون به عامل زمان یا کشش نت‌ها می‌پردازیم. این کشش‌ها به تنهایی معنی ندارند و در کنار یکدیگر دارای حرکت و معنای ریتمیک می‌شوند. کششِ گرد، واحد اندازه‌گیری بقیه‌ی کشش‌ها محسوب می‌شود^۱ و بقیه‌ی نت‌ها، به نسبت گرد، نصف می‌شوند. یعنی: سفید $۱/۲$ گرد، سیاه $۱/۴$ گرد، چنگ $۱/۸$ گرد، دولاچنگ $۱/۱۶$ گرد، و سه‌لاچنگ $۱/۳۲$ گرد هستند.

نت‌های پرچم‌دار وقتی کنار هم قرار می‌گیرند (بسته به نوع ریتم) با یک خط به هم متصل می‌شوند که به آن شاهین می‌گویند.

توجه کنید که جدا بودن یا چسبیدن کشش‌های پرچم‌دار تأثیری در اجرای زمان‌بندی آنها ندارد.

در موسیقی لحظه‌هایی هستند که باید سکوت کنیم. این سکوت‌ها برای جدا کردن جمله‌ها و معنی‌دار کردن آنها و در تنظیم قطعات ارکستری کاربرد دارند. سکوت‌ها در موسیقی با شکل‌های زیر شناخته می‌شوند و اندازه‌ی آنها مانند کشش نت‌ها محاسبه می‌شود. سکوت سفید $۱/۲$ واحد و به همین ترتیب:

۲. کشش چهارلاچنگ و پنج‌لاچنگ هم وجود دارند.

۱. کشش گرد مضاعف نیز وجود دارد که دو برابر گرد است.

ریتم، وزن و میزان

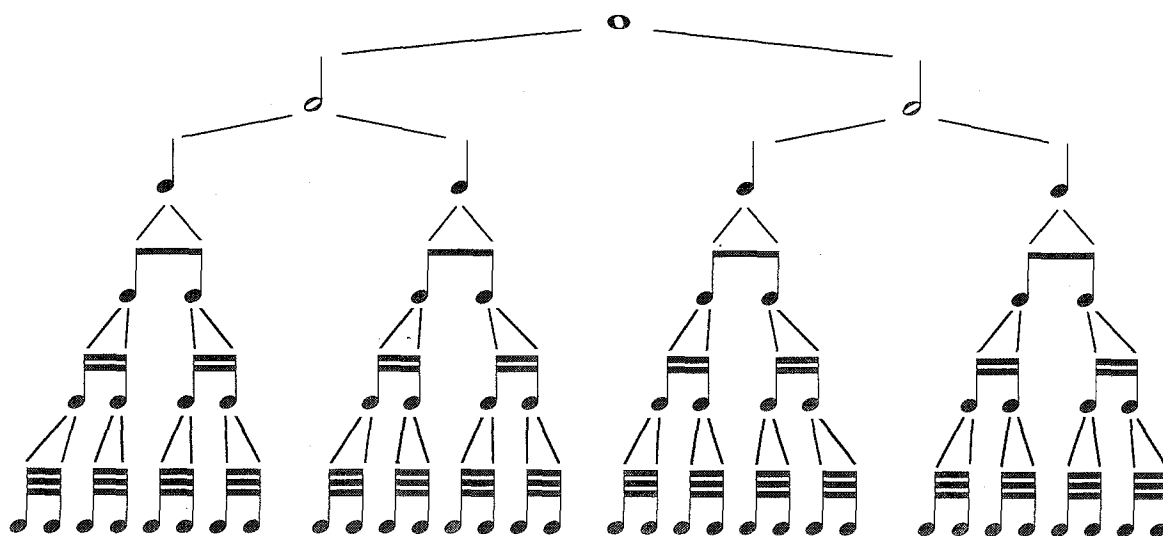
کنار هم قرار گرفتن کشش‌های مختلف (صدا و سکوت) را ریتم یا وزن می‌گوییم. این کشش‌ها را همان گرد، سفید، سیاه و... می‌سازند. کشش‌ها در مجموعه‌های مساوی به نام میزان نوشته و با خط میزان از هم جدا می‌شوند. مقدار کشش داخل هر میزان توسط دو عدد که به شکل کسر^۱ نوشته می‌شوند و کسر میزان نام دارد مشخص می‌شود. مغنای عدد پایین کسر، یکی از تقسیم‌های گرد است، و مغنای عدد بالا تعداد آن کشش در یک میزان. مثلاً در میزان $\frac{2}{4}$ ، $\frac{3}{4}$ ، $\frac{4}{4}$ به معنای یک چهارم گرد (یعنی سیاه) است و ۲ یعنی دو سیاه در هر میزان وجود دارد.

انواع کسر میزان

ساده: $\frac{2}{4}$ ، $\frac{3}{4}$ ، $\frac{4}{4}$ هر ضرب آن برابر یک سیاه است.
ترکیبی: $\frac{3}{8}$ ، $\frac{6}{8}$ هر ضرب آن برابر یک سیاه نقطه‌دار است.
نقطه در سمت راست نت که قرار بگیرد نصف کشش نت را به خود نت می‌افزاید.

تقسیم‌های کشش گرد

۱. این کسر به معنای کسر متعارفی در ریاضیات نیست.

معرفی سیم‌های تار و سه تار

سیم‌های تار و سه تار برای اجرای قطعات موسیقی ایرانی باید به ترتیبی کوک شوند که بهترین صدادهی را در اختیار نوازنده قرار دهند. این کوک‌ها برای اجرای دستگاه‌های مختلف بسیار متنوع هستند اما کوکی که فعلاً با آن سروکار داریم یکی از کوک‌های رایج این دو ساز است که در اجرای اغلب دستگاه‌ها کاربرد دارد.

تار شش سیم دارد که از پایین: سیم‌های سفید (نت دو)، سیم‌های زرد (نت سل) و سیم‌های واخوان و بم، با فاصله‌ی اکتاو نسبت به سیم سفید (دو) کوک می‌شوند.

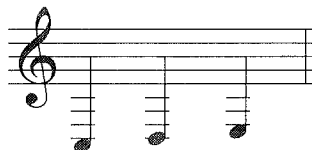
سه تار چهار سیم دارد و کوک آن مانند تار است، با این تفاوت که سیم‌های سفید و زرد در سه تار، مانند تار، جفت نیستند و تکرشته‌ای اند.

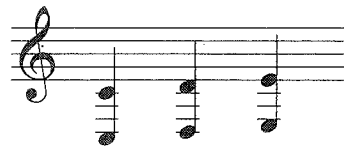
سیم‌های زرد در بعضی دستگاه‌ها و آوازا «فا» هم کوک می‌شوند.

سیم‌های واخوان و بم اگر «دو» کوک شوند سیم سفید آن با سیم سفید پایین، هم صدا کوک می‌شوند. در این صورت هر نتی که روی این سیم به صدا درآید، با فاصله‌ی اکتاو (یا هشتم) شنیده می‌شود و طرز نگارش آن همان نت بم تر است.

طرز نگارش

صدادهی

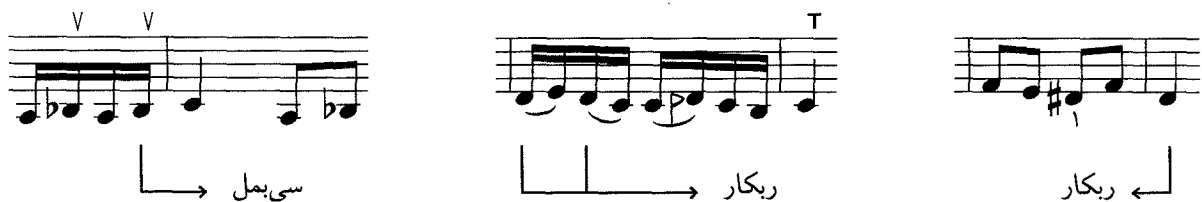
سیم‌های واخوان و بم در دستگاه‌های دیگر، با فواصل دیگر نیز کوک می‌شوند که در این صورت غالباً به طور دست‌باز از آنها استفاده می‌شود.

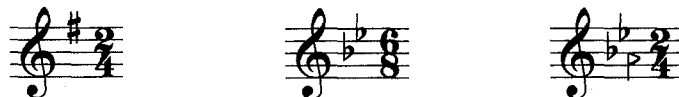
علامت‌های تغییردهنده

- بِمَل^۱ b: صدای نت را نیم پرده بم می‌کند.
 کُرُن^۲ P: صدای نت را ربع پرده بم می‌کند.
 بَکَر^۳ b: صدای اصلی (صدای تغییر یافته را به حالت قبل برمی‌گرداند)
 دِیْز^۴ #: صدای نت را نیم پرده زیر می‌کند.
 سُرِی^۵ #: صدای نت را ربع پرده زیر می‌کند.

این علامت‌ها در سمت چپ نت نوشته می‌شوند و صدای نت را به اندازه‌ی تعریف شده، بم یا زیر می‌کنند. این علامت‌ها روی تمام نت‌های همنام بعد از خود، تا آخر همان میزان تأثیر دارند ولی در میزان بعد اعتباری ندارند و در صورت لزوم باید تکرار شوند. به مثال‌های زیر توجه کنید:

علامت ترکیبی: روش دیگر نوشتن علامت‌ها به این صورت است که در اول قطعه بعد از کلید و قبل از کسر میزان نوشته می‌شوند و در این صورت، علامت‌ها روی تمام قطعه و در تمام اکتاوها تأثیر دارند.

اجزای دیگر خط‌های حامل

۲. علامت کُرُن و سُرِی مخصوص موسیقی ایرانی و از ابداعات استاد علینقی وزیری است.
 ۴. (Diése Fr.) Sharp

۱. (Bémol Fr.) Flat
 ۳. (Bécarre Fr.) Natural

معرفی مضرب‌ها

مضرب راست: ۸ مضرب چپ: ۷

برای صدادهی بهتر لازم است که به سیم‌ها طوری ضربه بزنید که به حالت کنده شدن، از محور خود خارج نشوند. در این مورد باید به راهنمایی‌های هنرآموز و نمونه‌ی صوتی توجه کنید.

تمرین‌های مضرب

مضرب راست و مضرب چپ.

مضرب راست و چپ، به صورت پیوسته، اول آهسته و به تدریج تندتر.

این تمرین‌ها روی هر سه سیم حداقل چند دقیقه و چندین بار در روز انجام شوند.

بعد از تمرین‌ها می‌توانید مضرب ریز را تمرین کنید. مضرب ریز از پیوستگی مضرب راست و چپ به وجود می‌آید.

بعد از تمرین‌های راست و چپ می‌توانید به تمرین‌های مضربی مختلفی در گروه‌های سه تایی، چهارتایی و...

پیردازید، به عنوان مثال:

۸ ۸ ۸ ۷	۸ ۸ ۷ ۸	۸ ۷ ۸ ۸	گروه چهارتایی مضرب
	۸ ۸ ۷	۸ ۷ ۸	گروه سه تایی مضرب

در گروه‌های دیگر نیز می‌توانید به همین صورت، طرح مضرب بنویسید و تمرین کنید. معمولاً در تار و سه تار

جمله‌ها با مضرب راست شروع می‌شوند.

این الگوها را اول روی یک سیم و بعد از مدتی، به طور ترکیبی با راهنمایی هنرآموز، روی سیم‌های مختلف ساز

تمرین کنید. تمرین‌های بالا در این مرحله از آموزش به پایان نمی‌رسند و شما باید در طول نواختن مطالب کتاب، این

تمرین‌ها را هم انجام دهید.

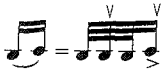
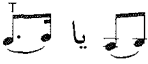

نمای دسته‌ی سه‌تار

نمای دسته‌ی تار

		شیطانک			
		سیم دو (سفید)	سیم سل (زرد)		
		رب/دو#	لا/ب/سل#		
		ر	لا		
		ر(ب)	لا(ب)		
		می/ب/ر#	سی/ب/لا#		
		می	سی		
		می°	سی		
		فا	دو		
		فا#	دو#		
		فا/ب/سل#	دو/ب/ر#		
		سل	ر		
		سل	ر		
		لا/ب/سل#	می/ب/ر#		
		لا	می		
		لا	می		
		سی/ب/لا#	فا		
		سی	فا#		
		سی	فا/ب/سل#		
		دو	سل		
		رب/دو#	لا/ب/سل#		
		ر	لا		
		ر	لا		
		می/ب/ر#	سی/ب/لا#		
		می	سی		
		می	سی		
		فا	دو		
		فا/ب/سل#	دو/ب/ر#		
		سل	ر		
		لا/ب/سل#	می/ب/ر#		

(*) نت‌های بدون علامت، بکار هستند.

علامت‌ها و نشانه‌ها

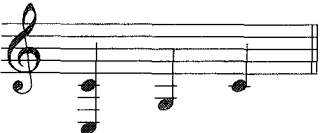
- \wedge مضرب راست
 \vee مضرب چپ
 T مضرب ریز
 $1\ 2\ 3\ 4$ انگشت‌گذاری روی سیم سفید
 $\downarrow 1\ 2\ 3\ 4$ انگشت‌گذاری روی سیم زرد
 $\uparrow 1\ 2\ 3\ 4$ انگشت‌گذاری روی سیم بم
 $+$ انگشت شست
 tr تریل
 خط اتصال - با اجرای شلال
 خط اتصال - اشاره با ریز به نت بعد
 خط اتحاد - کشش دو نت همنام را درهم ادغام می‌کند
 اکتاو

کوک ساز

تار

سه تار

۱. نت آخر را می‌توانید به سه حالت اجرا کنید: مضرب راست، مضرب چپ، و یا ریز.

۱. پرده شناسی در بالادسته

- $\frac{2}{4}$ ریتمی است دوضربی که هر ضرب آن برابر است با یک نت سیاه. بنابراین هر میزان از دو سیاه تشکیل می شود. برای هر سیاه یک پا بزنید.
- نت های بدون مضراب را با مضراب راست بزنید. معمولاً مضراب راست نوشته نمی شود.
- عددهای لاتین برای شمارش وزن هستند. هنرآموز بشمارد و هنرجو بنوازد.
- در درس ۱، علامت آخر، سکوت سیاه نام دارد و کشش آن برابر یک نت سیاه است.
- در درس ۴، هر نت سیاه به دو قسمت تقسیم می شود و هر قسمت چنگ نام دارد. چنگ، از نظر زمان کشش، نصف سیاه است.
- دو نقطه در انتهای درس ۶، علامت تکرار کامل جمله است.
- در درس ۷، عدد یک (۱) علامت انگشت اول است.

- در درس ۸، کمان زیر عدد، علامت سیم زرد است.
- درس هایی را که نت سفید دارند هم باریز، و هم بدون ریز تمرین کنید. کشش نت سفید دو برابر سیاه است.
- در درس ۱۳، عدد (۲)، علامت انگشت دوم است.

سرود ملک ایران

اثر: علینقی وزیری

- در درس ۱۹، عدد ۳، علامت انگشت سوم است.
- در درس ۲۰، صفر (۰) علامت دست باز است.
- در میزان آخر درس ۲۱، مضرب را همزمان به سیمهای زرد و سفید بزنید.

۲۳

دفعه‌ی اول دفعه‌ی دوم

سرود نیکی

اثر: علینقی وزیری

۲۴

نباشد همی نیک و بد پایدار

همان به که نیکی بود یادگار

بدی را بدی باشد اندر خورّت

چو نیکی کنی نیکی آید برت

۲۵

نباشد همی نیک و بد پایدار

همان به که نیکی بود یادگار

۲۶

بدی را بدی باشد اندر خورّت

چو نیکی کنی نیکی آید برت

۲۷

نباشد همی نیک و بد پایدار

همان به که نیکی بود یادگار

■ در درس ۲۳، ضرب اول به چهار قسمت تقسیم شده که دولاچنگ نامیده می شود. چهار دولاچنگ را در زمان یک سیاه اجرا کنید.

■ در درس ۲۳ (Volta) در برگشت، به جای دفعه‌ی اول، دفعه‌ی دوم را اجرا کنید.

■ در درس ۲۵، به جای سکوت، مضراب را به سیم بم بزنید (در سه تار با مضراب چپ). این درس را با سکوت هم اجرا کنید.

■ در درس ۲۶، علامت «b»، بِمُل نام دارد. از بالا که بشمارید، پرده‌ی چهارم روی سیم سفید می بمل، و روی سیم زرد سی بمل است.

ریتیم ترکیبی

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

■ نقطه در سمت راست نت، نصف کشش نت را به خود نت می‌افزاید.

$$\text{Dotted Quarter} = \text{Quarter} + \text{Eighth} = \text{Quarter} + \text{Quarter}$$

- قابل توجه هنرآموز. برای اینکه هنرجو میزان ۶/۸ را خوب اجرا کند بگویید در هر ضرب بشمارد: ۱-۲-۳، ۱-۲-۳.
- در درس ۲۹، تمام نت‌های سی و می، بمل هستند.
- در درس ۳۰، علامت برای تکرار یک میزان قبل است.
- در درس ۳۰، چنگ اول به دو قسمت تقسیم شده است، بگویید: ۱ و ۲-۳.
- در درس ۳۱، چنگ دوم به دو قسمت تقسیم شده است، بگویید: ۱-۲ و ۳.
- در درس ۳۲، چنگ سوم به دو قسمت تقسیم شده است، بگویید: ۱-۲-۳ و ۳.

یک آهنگ قدیمی

رنگ کوچک

اثر: روح الله خالقی

- هنرآموز باید شاگرد را به حفظ کردن درس‌های زیبا تشویق کند تا آنها را از حفظ با ضرب صحیح بنوازد.
- در درس ۳۳ (میزان پنجم خط دوم) چنگ دوم و سوم به دو قسمت تقسیم شده‌اند، بگویید: ۱ و ۲ و ۳
- در درس ۳۴، چنگ اول و دوم به دو قسمت تقسیم شده‌اند، بگویید: ۱ و ۲ و ۳
- در درس ۳۵، هر سه چنگ به دو چنگ تقسیم شده‌اند، بگویید: ۱ و ۲ و ۳. این درس را به دو صورت دست‌باز و سیم‌زرد اجرا کنید.
- این وزن در موسیقی ما بسیار کاربرد دارد و به دو صورت مضارب‌گذاری می‌شود. بهتر است درس ۳۷ را به دو صورت تمرین کنید.

۲. پرده‌شناسی در وسط‌دسته

38

39

40

41

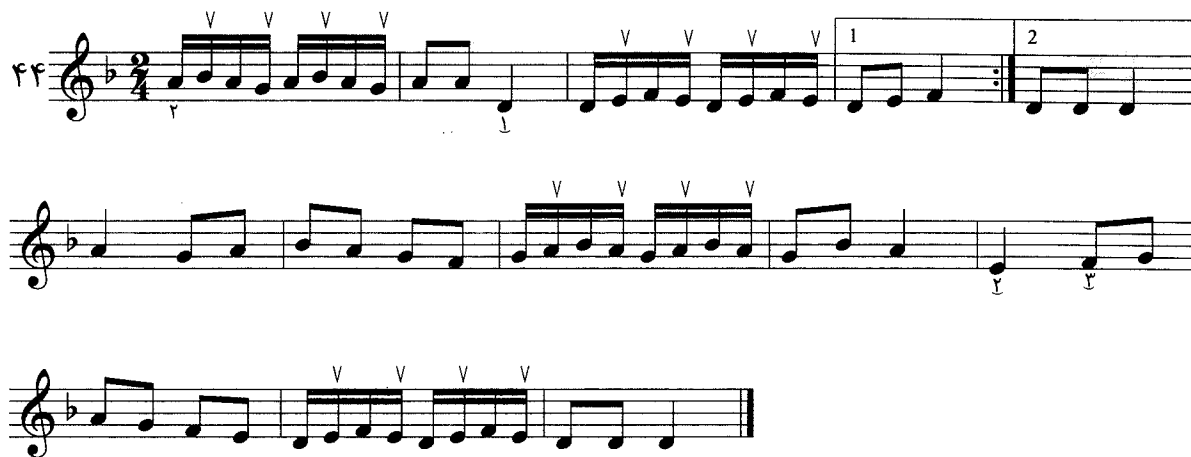
42

43

انگشت اول بماند

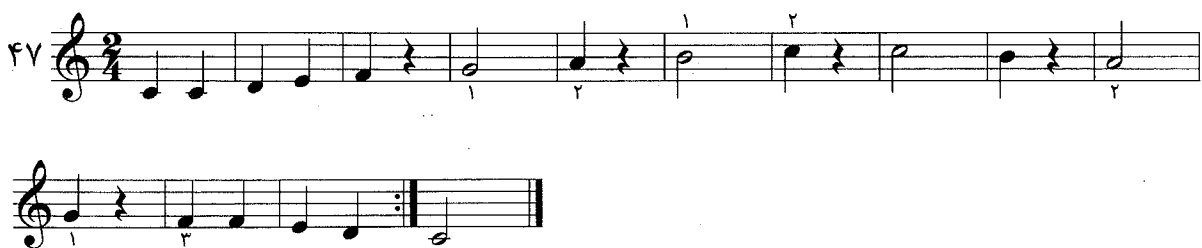
انگشت دوم بماند

- ریتم چهار ضربی ساده‌ای است که هر ضرب آن برابر است با یک نت سیاه. برای هر سیاه یک پا بزنید.
- در درس‌های بالا وقتی نت سل را با انگشت اول می‌گیرید باید صدای آن با دست بازِ سیم زرد یکی باشد (با یک اکتاوا اختلاف).

۳. پرده‌شناسی در پایین دسته

- در درس‌های ۴۵ و ۴۶ وقتی هنرجو خط بالا را می‌نوازد هنرآموز به همراه او خط پایین را بنوازد و برعکس.
- با هر یک از نمونه‌های اجراشده در نوار، خط دیگر را تمرین کنید.

سرود آسان

مرد باید که هراسان نشود مشکلی نیست که آسان نشود

سرود تنبلی

اثر: علینقی وزیری

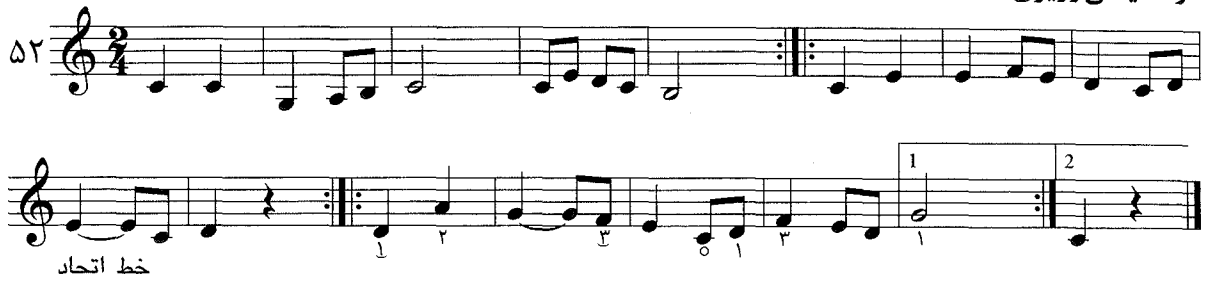
گام دو ماژور

- اکنون که تا اندازه‌ای با پرده‌های ساز آشنا شدید، دست شما را روی دسته‌ی ساز به حرکت می‌آوریم.
- هنرجو باید اول گام را سنگین اجرا کند و پس از اینکه آن را خوب فراگرفت، به تدریج تند کند.

سرود دانش پژوه

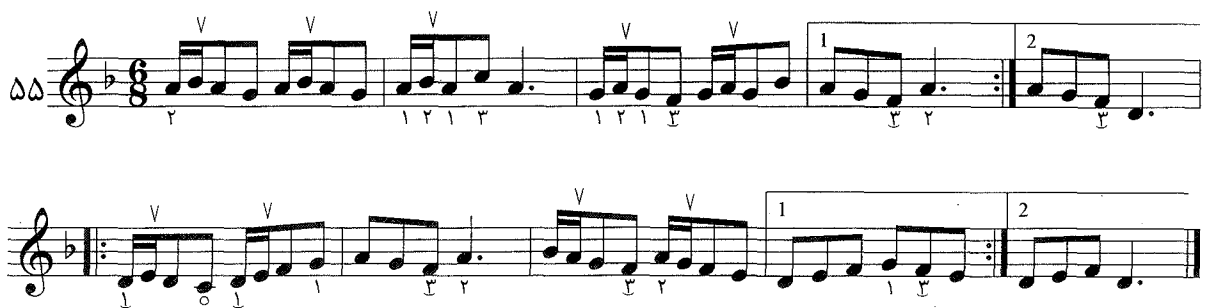
اثر: علینقی وزیری

چنین گفت با وی که دانش پژوه
همی بر فراز و سر از هر گروه
زمانی میاسای از آموختن
اگر جان همی خواهی افروختن
خرد همچو آب است و دانش زمین
بدان کاین جدا و آن جدا نیست زمین

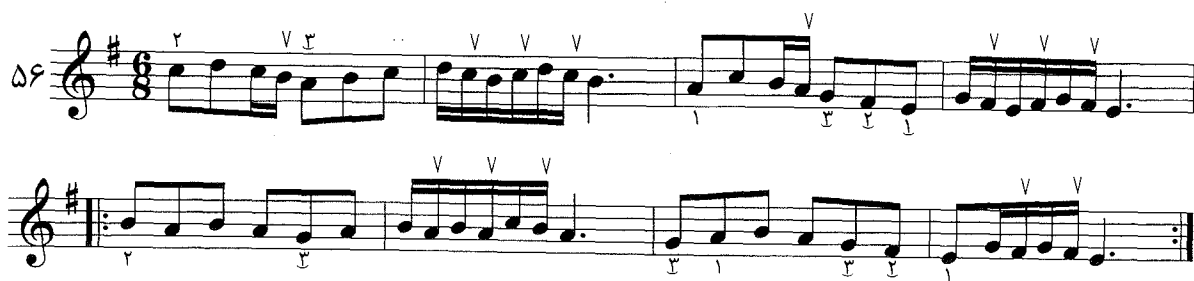

آهنگی در رمینور

■ در درس ۵۵، تمام نت‌های سی، بمل هستند.

آهنگی در می مینور

پیش در آمد مقدماتی ماهور

اثر: روح الله خالقی

■ در درس ۵۶، تمام نت‌های فا، دی‌یز هستند.

رنگ ماهور

اثر: علینقی وزیر

- فرم پیش درآمد از اواخر دوران قاجار در موسیقی ما متداول شد و مبتکر این فرم درویش خان است. پیش درآمدها با سرعت گند اجرا می شوند و به برخی از گوشه های مهم دستگاه اشاره می کنند. در این پیش درآمد به گوشه ی دلکش اشاره شده است.
- برگشتن از هر گوشه به دستگاه اصلی را فرود می گویند.
- در درس ۵۷، علامت «P»، گزن نام دارد. نت لاکرن ربع پرده از نت لاکاریم تر است.
- علامت های عرضی فقط در همان میزان که آمده اند معتبر هستند و در میزان های بعدی اعتبار ندارند.
- درس ۵۸ را می توانید با این مضارب هم تمرین کنید.

سرخیز

اثر: علینقی وزیری

خواب تا چند

اثر: علینقی وزیری

گوی سبقت به تحصیل دریاب	خواب تا چند برخیز بشتاب
موقع کار و بیداری گشت	وقت خواب خوش بگذشت
هیچ امید از کس مدار	تا نبندی تن به کار
تا به کام دل رسی	بایدت همی بسی

■ در درس ۵۹، سه ضرب اول سکوت است. سکوت میزان اول معمولاً نوشته نمی شود.

دو عاقل

اثر: علینقی وزیری

شعر

دو عاقل را نباشد کین و پیکار
نه دانا می ستیزد با سبکبار
اگر نادان به وحشت سخت گیرد
خردمندش به نرمی دل بجوید
یکی را زشت خوئی داد دشنام
تحمل کرد و گفت ای نیک فرجام
بتر زانم که خواهی گفتن آنی
که دانم عیب من چون من ندانی

سعدی

کوک ساز

کوک تار

کوک سه تار

- در درس ۶۱، در میزان اول یک ضرب و نیم سکوت داریم که معمولاً نوشته نمی شود.
- در درس ۶۱، علامت «» نقطه ی توقف (Fermata) نام دارد و نت باید بیشتر از ارزش خود (به میل نوازنده) کشیده شود.
- دقت کنید درس های ۵۹، ۶۰ و ۶۱ که دارای سَنگَپ هستند، با ضرب صحیح اجرا شوند. بعد از چند روز، درس های گذشته را تمرین کنید و پس از اینکه آنها را خوب یاد گرفتید کوک ساز را تغییر دهید و درس های بعد را شروع کنید.

زردِ ملیجه

آهنگ گیلانی

۶۲

پیش در آمد دشتی

اثر: موسی معروفی

- نت رکن از بالا، پرده‌ی دوم است.
- کمان روی عدد، علامت سیم بم است (از بالا، پرده‌ی چهارم نت فا است).
- نت کوچک جزو ضرب محسوب نمی‌شود.

سه ضربی دشتی

آثر: نصرالله زرین پنجه

سه ضربی دشتی

آثر: نصرالله زرین پنجه

رنگ دشتی

اثر: نصرالله زرین پنجه

69

آی شیل

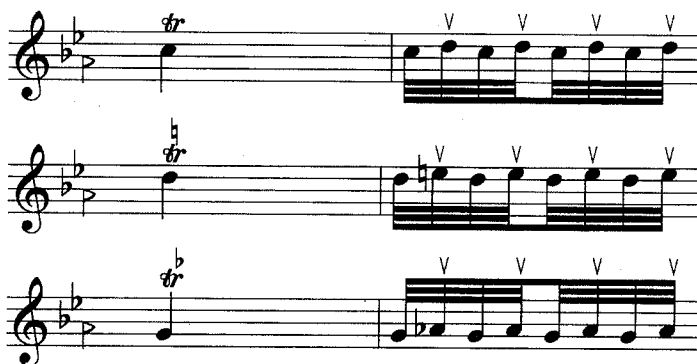
آهنگ گردی

70

طرز نوشتن

طرز اجرا

جونی جونی

آهنگ مازندرانی

- وقتی علامت تریل روی نت می گذارده می شود، آن نت را با مضارب راست و چپ، با یک نت زیر تر اجرا کنید.
- اگر علامت عرضی روی تریل باشد، بر نت دوم تأثیر می گذارد و در غیر این صورت، نت دوم طبق سرکلید نواخته می شود.
- در کشش ها و سرعت های گوناگون تعداد تریل مختلف است.

پیش در آمد ابو عطا

اثر: موسی معروفی

۷۳

The musical score consists of ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 2/4 time signature. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, as well as rests. Above the notes, there are markings 'T' and 'V' which likely indicate specific musical techniques or ornaments. The score concludes with a double bar line on the tenth staff.

زهراجان

آهنگ گرگانی

وای مو

آهنگ تربت جام

آکیر باران

آهنگ کردی

The musical score for 'Akir Baran' is written in 8/8 time and consists of six staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The notation includes various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and performance markings such as 'V' (accents), 'T' (trills), and 'D.C.' (Da Capo). The piece concludes with a double bar line and the 'D.C.' marking.

■ در میزان سوم خط چهارم، دونت «دو» و «ر» را به صورت اشاره (بدون مضرب) بنوازید.

The diagram illustrates the 'D.C.' (Da Capo) instruction. It shows a musical staff with a trill (T) and a note (2) marked with an accent (^). Above the staff, the text 'اشاره بدون مضرب' (without mallet) is written, indicating that the notes should be played without a mallet.

■ داکاپو (D.C.) یعنی قطعه را از اول بنوازید.

رنگ ابوعطا

آثر: ابراهیم منصوری

۷۷

The musical score is written in 8/8 time and consists of seven staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The notation includes various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and fingerings (indicated by numbers 1, 2, 3, and 4). There are also dynamic markings like 'V' (forte) and 'T' (tutti). The score is divided into sections by double bar lines. The first staff starts with a treble clef and a key signature of two flats. The second staff continues the melody. The third staff also continues the melody. The fourth staff is marked 'حجاز' (Hijaz) and features a different melodic line. The fifth staff is marked 'فروود' (Feroodeh) and continues the melody. The sixth staff continues the melody. The seventh staff ends with a double bar line.

نغمه‌ی دشتی

اثر: نصرالله زرین پناه

78

سه ضربی درِ مینور

اثر: نصرالله زرین پناه

79